Należność pocztowa opłacona ryczałtem.

6—7 LIPIEC 1928 ROK. R.II.

SZKOLNICTWO

Miesięcznik poświęcony sprawom wykształcenia i wychowania w wieku przed szkolnym, w szkołach powszechnych średnich, ogólnych i zawodowych oraz wyższych

Wydawca i redaktor **Jan Gołąb.**

Plan i rozkład zajęć w szkole powszechnej.

Na zasadzie prawa biogenetycznego (Wykształcenie człowieka str. 15—22), wynikającego zeń programu (tamże str. 35 — 43), zasad wychowania i wykształcenia (tamże str. 31 — 32) i sposobów pedagogicznego oddziaływania (Szkolnictwo №4—5 z r. 1927) powstaje plan i rozkład zajęć w szkole powszechnej. Przedmiotem tych zajęć, jak wiemy, są: religia; sztuki piękne; praktyczna umiejętność posługiwania się językiem polskim w słowie i w piśmie liczbą, miarą i kształtem, energją własnego organizmu, prawami przyrody. wytycznemi historji przyrody, geografji i współczesności, zasadami ekonomji i cywilizowanego współżycia; prowadzenie szkolnego gospodarstwa społecznego, harcerstwo i wychowanie fizyczne, wreszcie samorząd szkolny. Rozpatrzymy więc projektowaną, treść i rozkład zajęć przeznaczonych na poszczególne klasy.

1. Religja

(Na podstawie Starego i Nowego Testamentu przez podobieństwa i przepowieści, ożywione odpowiednią muzyką, śpiewami, dekoracjami i żywem słowem). Klasa I. misterja religijne: a) dla uświadomienia i umiłowania Boga, Stworzyciela i Władcy świata, oraz wynikającej stąd zależności dziecka, zwracającego się

do Boga w kornej modlitwie przed nauką i po nauce, rano i wieczorem (wrzesień) — dobrotliwego Ojca, zsyłającego nam ciepło i światło słoneczne, pokarm, wodę, ogień, powietrze, kwiaty (październik) — kochającego swe dzieci i odżywiającego się w serduszku każdego z nich radośnie, jeżeli dziecko jest dobre (posłuszne rodzicom i przełożonym, prawdomowne, przestrzegające schludności i porządku uprzejme, umiarkowane, szanujące cudzą własność, zwierzęta i rośliny, zgodne, wyrozumiałe miłujące bliźniego), ale smutnie, jeżeli dziecko jest niedobre i przez to samo sobie źle czyni (listopad) — Istoty najdoskonalszej, która zawsze czyni to, co jest najlepsze, a nie czyni nigdy tego, co jest złe, która też aby ochronić ludzi od złego, nakazuje (przykazuje) im, co mają czynić, a czego czynić nie należy, aby dojść do doskonałości (grudzień); b) dla uświadomienia Przykazań Bożych I, II i III (styczeń) — IV (luty) V i VI (marzec) — VII (kwiecień) — VIII (maj) — IX i X (czerwiec).

Klasa II Misterja religijne a) dla uświadomienia trudności, jakie napotyka człowiek w spełnianiu Przykazań Bożych (wrzesień) — przyczyn tych trudności w dziedzicznej ułomności moralnej, spowodowanej nieposłuszeństwem pierwszego człowieka nakazom Bożym (październik); b) dla wzbudzenia nadziei i wiary w możliwośc usunięcia tych trudności dzięki miłosierdziu Bożemu i obietnicy zesłania Odkupiciela (listopad), c) dla uświadomienia dobrotliwości i opieki Bożej nad ludźmi zbiąkanymi, ale też i kary na ludzi złych i niepoprawnych (grudzień — czerwiec).

Klasa III. Misterja religijne a) dla uświadomienia tęsknoty i oczekiwania na Zbawiciela świata (wrzesień — listopad);

b) dla uświadomienia i umiłowania Syna Bożego, czyli Słowa wszechmocnego, które stało się ciałem i mieszkało między nami dla naszego zbawienia, przynosząc chwałę Bogu na wysokości, a na ziemię pokój ludziom dobrej woli (grudzień), c) dla umiłowania i naśladowania Syna Bożego, Jezusa Chrystusa, który życiem swojem dał nam wzór człowieczeństwa doskonałego (styczeń) i miłości bezgranicznej Boga i ludzi (luty), który też swoją męką i śmiercią na krzyżu zgładził grzechy świata (marzec) i opuszcza je

każdemu, kto uczyni rachunek sumienia, szczerze żałuje za swoje grzechy, postanowi ich więcej nie popełniać, wyzna je przez spowiedź, odpokutuje za nie i dostąpi pojednania z Bogiem przez przyjęcie komunji św. (kwiecień) — który nadto za dobre nagradza łaską, ułatwiającą spełnienie Przykazań Bożych i osiągnięcie zbawienia w Królestwie Bożem, ale za złe niepoprawnych karze potępieniem wiecznem (maj) — który wreszcie założył Kościół i jego zwierzchnikom dał 1) władzę nauczycielską, aby słowem i przykładem nauczali, że jedynem i najwyższem dobrem człowieka na ziemi nie jest ani majątek, ani zaszczyty itp., lecz coraz doskonalsze spełnianie Przykazań Bożych, 2) władzę pasterską, aby chronili dusze ludzkie od grzechów, 3) władzę kapłańska, aby w imieniu Chrystusa sprawowali obrzędy religijne i udzielali sakramentów św. (czerwiec)

Klasa IV. Misterja religijne dla określenia i oceny pojęć prawdy na tle rzeczywistości istniejącej z życia Chrystusa, świętych i wielkich ludzi i samorzutne zastosowania praktyczne zdobytej prawdy, jaka istotnego dobra w zakresie prawdomówności i rzetelności (wrzesień), obowiązkowości (październik) bezinteresownej pomocy i rycerskości (listopad), pilności w pracy (grudzień), posłuszeństwa (styczeń), poszanowania cudzej własności i dobrego imienia (luty), przebaczenia uraz i życzliwości (marzec), zgodności (kwiecień) czynnej miłości kraju rodzinnego (maj), modlitwy i nabożeństw (czerwiec).

Klasa V. Misterja religijne dla wykazania niebezpieczeństwa płynącego z wad i złych skłonności (wrzesień) i wzbudzenia siły woli do ich przezwyciężania (październik), oraz unikania grzechów przez czuwanie nad swojemi myślami (listopad), pragnieniami (grudzień) słowami (styczeń), uczynkami (luty), nadto przez modlitwę i uczestnictwo w nabożeń. (marzec) pracę sumienną (kwiecień,) przez korne przystępowanie do sakramentów św. (maj), wreszcie przez symbole i obrzędy liturgiczne (czerwiec).

Klasa VI. Misterja religijne dla obudzenia świadomości uczuciowej, że celem życia doczesnegoi jest zbawienie wieczne (wrzesień), oraz świadomości poznawczej, że istotnie życie doczesne jest srodkiem do osiągnięcia zbawienia, ku któremu kierowane są

wszystkie wysiłki Kościoła (październik. oraz dla wykazania owej zgodności życia ziemskiego i niebieskiego na przykładach z historji Kościoła Chrystusowego, jak dzieje apostolskie (listopad), męczeństwo pierwszych chrześcjan (grudzień), zaprzestanie prześladowań (styczeń), życie klasztorne i pustelnicze (luty), zniesienie niewolnictwa (marzec) i pańszczyzny (kwiecień), powszechne stosowanie zasad moralnych w pracy dla dobra ludzkości i kraju rodzinnego, jako zasługa wobec Boga (maj), powodująca łaskę wzrastania sił duchowych (czerwiec)

Klasa VII. Misterja religijne dla wywołania nastroju ufnego oddania się na łaską Opatrzności (wrzesień) wzmocnienia wiary w odkupienie grzechów przez Syna Bożego (październik), oraz uznania woli Bożej za najwyższe prawo Boże i współdziałania z nią (listopad), przejęcia się w kościele Chrystusowym duchem miłosierdzia na wzór miłosierdzia Bożego i sprowadzenia przez to Królestwa Bożego na ziemię (grudzień), dla uznania konieczności zabezpieczenia praw moralnych przez państwo (styczeń), oraz połączenia wszystkich państw w jedną organizację, rządzoną najwyższem prawem Bożem (luty) w nadziei, że tą drogą społeczeństwa uwolnią się od upadku moralnego i osiągną zbawienie i dobro najwyższe (marzec) dla ujawnienia miłości Stwórcy ku człowiekowi i wszelkiemu stworzeniu w harmonji praw przyrody, które umożliwiają zdobycie dobra najwyższego (kwiecień) przez pracę nad ukształceniem swego charakteru (maj) oraz przez czynną miłość bliźniego (czerwiec).

Klasa VIII. Misterja religijne dla utwierdzenia zaufania do własnych sił moralnych (wrzesień), wzmocnienia odporności i siły woli w z w a l c z a n i u swoich wad i złych skłonności (paździer,) oraz uznania w o l i ludzkiej w dążeniu do prawdy za najwyższe prawo ludzkie i stosowania tego prawa w życiu przez każdego człowieka (listopad), szerzenia idei braterstwa wśród ludzi (grudzień) i zabezpieczenia sprawiedliwości społecznej przez państwo (styczeń), a przez federację wszystkich państw na zasadach prawdy i sprawiedliwości dla zapewnienia pokoju świata (luty), a przez pracę — dobrobytu wszystkich społeczeństw (marzec), oraz postępu kultury i cywilizacji (kwiecień), wreszcie dla wykazania zbiorowej miłości społeczeństwa i całej

ludzkości ku wychowankowi — miłości widocznej w pracy orsz w prawach i urządzeniach państwowych i społecznych, które umożliwiają wychowankowi przez wykształcenie zdobycie prawdy i poznanie drogi do lepszej przyszłości (maj), za co wychowanek odpłaca się społeczeństwu synowskiem przywiązaniem i przygotowuje się do sumiennej, umiejętnej i skutecznej sracy dla dobra Polski i ludzkości (czerwiec).

W każdej kl. 1 jednostka metodyczna w tygodniu

2. Sztuki piękne.

a) Przedstawienia artystyczne. Stosowne pod względem treści i formy utwory sceniczne z wierszami śpiewami i muzyką, odgrywane przez dzieci każdego okresu wychowawczego oddzielnie t. j. dzieci I, II i III kl. tworzą w tym celu jedną grupę, IV, V, VI kl,—druga VII i VIII kl.—trzecią grupę. Na każdy miesiac prócz września wypadnie w szkole przeciętnie jedno przedstawienie, grane przez coraz to inną grupę, przyczem ta sama grupa grać będzie przeciętnie raz na trzy miesiące, nie wliczając w to września przeznaczone go na same przygotowania. Tak więc np. I grupa grać będzie w październiku, styczniu, kwietniu, II grupa — w listopadzie, lutym, maju, III grupa — w grudniu, marcu, czerwcu. Sztukę wybierają z przygotowanego repertuaru same dzieci grające na wniosek, względnie za zgodą reżysera, którym jest nauczyciel. Na przygotowania, jak rozpisanie i uczenie się ról, dekoracje śpiewy, muzykę, stroje, próby krytykę odbytych przedstawień i t. p. poświęca się w każdej klasie względnie grupie jednostkę metodyczną w tygodniu. Prócz przedstawień do artystycznych widowisk szkolnych zaliczyć należy też w miarę możności odpowiedni film, produkcje radjowe i t. p.

b) Wystawy artystyczne. Obrazkowe, albo plastyczne za pomocą szeregu miniaturowych rzeźb i odlewów przedstawione, artystycznie wykonane bajeczki, powiastki, zdarzenia, powieści, epopeje i t. p., które dzieci odtwarzają ustnie, a następnie pisemnie w sposób możliwie artystyczny. Tak samo odwrotnie: stosowne i wartościowe pod względem literackim dzieła artystyczne, jak opowiadania, bajki, legendy, powiastki zdarzenia, powieści, wiersze i t. p. dzieci odtwarzają

ustnie, a następnie za pomocą szeregu ilustracyj obrazków albo miniaturowych rzeźb możliwie ładnie wykonanych. Pisemne, obrazkowe i plastyczne prace dzieci są przedmiotem wystawy artystycznej odbywającej się raz na kwartał szkolny. Przytem każda klasa i każda grupa wychowawcza według okresów tworzy osobny dział. Poza reprodukcjami przyjmowane są na wystawę także oryginalne prace dzieci. Przygotowanie eksponatów na wystawę zajmuje w każdej klasie 1 jednostkę metodyczną w tygodniu. Większe tematy mogą być opracowane przez dzieci zbiorowo.

Treścią sztuk pięknych w szkole powszechnej jest historja kultury i cywilizacji starożytnej i średniowiecznej dla I grupy wychowawczej, I, II i III kl. klasycznej i nowożytnej dla II grupy wych. IV, V i VI kl) czasów współczesnych dla III grupy wychowawczej (VII i VIII kl) Najlepsze przedstawienia i wystawy, oraz ich najtrafniejsza krytyka mogą być wspomniane w gazecie szkolnej.

3. Język polski.

Klasa I. Oglądanie obrazków z życia dziecinnego wyrażanie słowem ich treści. Prymitywne rysunki i ilustracje wykonane przez dzieci z ich życia codziennego, a wynikające z odpowiednich pogadanek i wyrażające zaobserwowane przedmioty, zjawiska, sytuacje, zdarzenia i t. p. $^{10}/_{2}$ jednostek metodycznych w tygodniu.

Klasa II. Elementarna nauka czytania i pisania przy pomocy obrazków z odpowiednimi napisami oraz przy pomocy odpowiednich pogadanek o przedmiotach zjawiskach, sytuacjach, zdarzeniach i t. p. stosownie do poziomu biogenetycznego dzieci $^{10}/_{2}$ jednostek metodycznych w tygodniu.

Klasa III. Nauka płynnego i świadomego czytania oraz poprawnego pod względem ortograficznym pisania stylem „czuciowym“ (tak nazwanym z powodu intenzywnego działania nerwów czuciowych u dziecka w tym okresie, badających cechy i właściwości) przy pomocy odpowiednich obrazków z napisami pogadanek o przedmiotach, zjawiskach, sytuacjach, zdarzeniach i t.p stosownie do poziomu biogenetycznego dzieci $^{10}/_{2}$ jednostek metodycznych w tygodniu.

Klasa IV — VI a) Czytanie stosownych utworów literackich i wyrażenie ich treści za pomocą ilustrac: rysunków i plastyki. 1 jednostkę metodyczną w tygodniu.

b) Pisanie stylem „intelektualnym" (pojęcie + jego ocena + zastosowanie praktyczne) poprawnie pod względem ortograficznym, wypracowań i ćwiczeń przy pomocy odpowiednich obrazków z tekstem, oraz na podstawie pogadanek 1 jednostka metodyczna w tygodniu.

c) Poglądowa (na przykładach) nauka o budowie języka: części mowy (IV kl), zdanie (V kl), pochodzenie i budowa wyrazów (VI kl). 1 jednostka metodycz w tygodniu.

Klasa VII i VIII. a) Czytanie stosownych, utworów literackich i wyrażenie ich treści za pomocą ilustracji rysunków i plastyki, 2 jednostki metodyczne w tygogniu.

b) Pisanie„ stylem wyobraźni " (fantazja i konstrukcja) poprawnie pod. względem ortograficzmym, wypracowań na tematy z życia codziennego młodzieży, 2 jednostki metodyczne w tygodniu.

c) Porównawcza nauka o budowie języka u poszczególnych narodów cywilizowanych: przyrodnicze geograficzne i antropologiczne przyczyny różnic językowych (VII kl.), stopień rozwoju językôw i okolicznościowy, a nie istotny, charakter różnic językowych, nakazuzujący poszanowanie odrębności i braterstwo narodów i państw w pracy nad utrwaleniem pokoju i rozwojem kultury i cywilizacji (VIII kl). 2 jednostki metodyczne w tygodniu. Uwaga: stosowna biblioteczka szkolna jest nieodzowna.

4 Matematyka

(liczba. kształt i miara)

Klasa I a) W zakresie 10 liczenie precyzyjnie przygotowanych uprzednio z drzewa, metali i t. p. różno kolorowych i różnych wymiarów sześcianów, kul walców, graniastosłupów i ostrosłupów kwadratowych prostokątnych i trójkątnych, mających praktyczne znaczenie jako części składowe różnych zabawek, zapisywanie wyników liczbowych przy pomocy tabliczki liczenia, Mierzenie litrem i ważenie kilogramem piasku wody i t. p. i mierzenie metrem odległości, zapisywanie wyników,

b) W zakresie 10, sposobem handlu zamiennego posiadanymi (wyżej wymienionymi) konkretami geometrycznemi, oraz przy pomocy miar (litr, metr, kilogram) (dodawanie, odejmowanie mnożenie, dzielenie) mieszczenie i zapisywanie dokonanych transakcji.

c) W zakresie 20 liczenie posiadanych konkretów geometrycznych mierzenie litrem, kilogramem i metrem, oraz zapisywanie wyników przy pomocy tablicy liczenia.

d) W zakresie 20, sposobem handlu zwykłego posiadanymi komkretami geometrycznymi o oznaczonej wartości w groszach, nadto przy pomocy znanych miar dokonanie odejmowanie, mnożenie, dzielenie i mieszczenie, oraz zapisywanie dokonanych transakcji.

c) W zakresie 100 liczenie pełnemi dziesiątkami posiadanych konkretów geometrycznych, mierzenie litrem, metrem i kilogramem, oraz zapisywanie wyników przy pomocy tablicy liczenia.

f) W zakresie 100 pełnemi dziesiątkami sposobem handlu zwykłego posiadanymi konkretami geometrycznymi o oznaczonej wartości w groszach nadto przy pomocy znanych miar dodawanie odejmowanie mnożenie, dzielenie i mieszczenie, oraz zapisywanie dokonanych transakcji.

g) Odczytywanie i oznaczanie pełnych godzin na zegarze.

Klasa II. a) W zakresie 100 licznie posiadanych konkretów geometrycznych, oznaczanie ich wartości w groszach i złotych mierzenie przedmiotów użytecznych litrem, i centylitrem, kilogramem i dekagramem, metrem i cm, m^2, dm^2 i cm^2, arem i hektarem, oraz oznaczanie ich wartości. Obliczanie powierzchni.

b) W zakresie 100 sposobem handlu zwykłego posiadanymi konkretami o oznaczonej wartości, nadto przy pomocy znanych miar dodawanie, odejmowanie mnożenie, dzielenie i mieszczenie, oraz zapisywanie dokładnych transakcji.

c) Odczytywanie i oznaczanie godzin i minut na zegarze.

Klasa III. a) W zakresie 1000 licznie posiadanych konkretów, oznaczanie ich wartości, mierzenie, hektolitrem, gramem, kilogramem, centnarem, tonną, m^3. Obliczanie objętości pojemności i ciężaru murów, ścian

drzewa, żelaza, cegły, kamienia, wapna, piasku i t. p. oznaczenie wartości tych przedmiotów. Ocena na oko i sprawdzanie odległości w cm. m i km; powierzchni w cm^2, dm^2, m^2, a, ha, km^2, objętości w cm^3, dm^3, m^3, ciężaru w gr, kg, g, t: pojemności w l. i hl, wartości w groszach i złotych.

b) Cztery działa sposobem handlu, jak w poprzedniej klasie.

Klasa IV. Liczby całkowite w zakresie ponad 1000 jak w III kl., przyczem działania rachunkowe sposobem uproszczonym, nietylko przez zastosowanie handlu, ale i elementarnej statystyki praktycznej osobistej i otoczenia. Zastosowanie skali, kątów i figur do sporządzenia i odczytywania planów sytuacyjnych.

Klasa V. Ułamki dziesiętne i zwykłe przez liczenie, mierzenie, ocenę i sprawdzenie, oraz przez zastosowanie handlu konkretami i elementarnęj statystyki praktycznej, przytem zastosowania prosto i krzywolinijnych figur płaskich i brył geometrycznych, ich powierzchni obwodów, i objętości.

Klasa VI. Stosunek, proporcja, procent, reguła trzech, potęgowanie i pierwiastkowanie; równość, podobieństwo i przystawanie figur płaskich na równoważne—przez liczenie, mierzenie, ocenę i sprawdzanie handel konkretami i elementarną statystykę praktyczną

Klasa VII. Uproszczenie rachunków przez wprawadzenie algebry, i liczb względnych oznaczanie wartości wzorów algebraicznych, cztery działania algebraiczne. funkcje—metoda bezpośredniego liczenia, mierzenia, oceny i sprawdzania, handlu konkretami i elementarnej statystyki praktycznej.

Klasa VIII. Równania pierwszego i drugiego stopnia, trygonometrja elementarna i logarytmy—metoda jak w poprzednich klasach.

W klasach: I—VI po 3 godziny tygodniowo, w klasach VII i VIII po 4 godzin w tygodniu.

5. Kultura i cywilizacja.

(Umiejętność posługiwania się wytycznemi geografji, przyrody współczesności zasadami ekonomji i cywilizowanego współżycia).

Klasa I i II, Kalendarz t. zw. wieczny, przyczem w I kl. sam nauczyciel reguluje codziennie datę,

Klasa III Mierzenie i oznaczanie za pomocą odpowiednich wykresów temperatury, opadów atmosferycznych, siły i kierunku wiatrów, stanu pogody.

Klasa IV. Na terenie gminy gromadzenie i utrwalenie za pomocą map, wykresów, zastosowań drukowanych w gazecie szkolnej, danych statystycznych, geograficzno—przyrodniczych stanowiących siły przemysłowe w przemyśle fizycznym i umysłowym, a odnoszących się do przemysłu wydobywczego jak: rolnictwa światło, ciepło, nawodnienie, gleba, podglebie, gatunki nasion i rodzaje udających się pożytecznych roślin, położenie, obszar ogólny, w tem ziemi ornej, łąk, pastwisk innych terenów, nieużytków, z roku ubiegłego produkcja roczna i jej wartość rynkowa; koszta produkcji, kierunek i sposób zbytu, czysty dochód, liczba właścicieli, osób zatrudnionych, osób na wyżywieniu, przeciętna stopa zarobkowa), leśnictwa (obszar w tem szkółek, zagajników, nowin, starodrzewu poręb, gatunki i wiek drzew, przyrost, roczny w m^3, eksploatacja roczna w m^3 i jej wartość rynkowa, koszta produkcji, w tem wynagrodzenie pracowników, kierunek sposób zbytu, czysty dochód, liczba właścicieli, osób zatrudnionych, osób na utrzymaniu, przeciętna stopa zarobkowa), górnictwa (rodzaj i liczba kopalń, roczna produkcja i jej wartość rynkowa, koszta produkcji, w tem wynagrodzenie pracowników, kierunek i sposób zbytu, czysty dochód, liczca właścicieli, osób zatrudnionych, osób na utrzymaniu, przeciętna stopa zarobkowa), rybołóstwa (liczba, obszar i rodzaj terenów wodnych, gatunki udających się ryb, stan hodowli, połów roczny i jego wartość rynkowa, koszta produkcji w tem wynagrodzenie pracowników, kierunek i sposób zbytu, czysty dochód, liczba właścicieli, osób zatrudnionych osób na utrzymaniu, przeciętn stopa zarobkowa). Przy tych zajęciach negatywna ocena jednostromnego systemu merkantylnego ekonomji społecznej, polegającego na eksploatowaniu surowców głównie dla ich spieniężenia w handlu.

Klasa V, a) Na podstawie, odbitej w gazecie szkolnej, gminnej statystyki przemysłu wydobywczego, sporządzonej przez dzieci IV kl. ze szkół poszczególnych gmin w powiecie, opracowanie za pomocą map,

wykresów, zestawień, drukowanych w gazecie szkolnej powiatowej statystyki przemysłu wydobywczego.

b) Na terenie powiatu gromadzenie i utrwalenie za pomocą map, wykresów, zestawień i t. p, odbijanych w gazecie szkolnej, danych statystycznych. odnoszących się do przemysłu handlowego, jak: komunikacji długość w km dróg bitych, żelaznych. wodnych. powietrznych. liczba rodzaj. pojemność szybkość środków, natych drogach w ciągu godziny, doby, tygodnia, miesiąca, roku.ilość i rodzaj przewożonych towarów i osób w ciągu doby, tygodnia, miesiąca, roku, stan i konserwacja dróg, masa, siła prądu i spadek wód śródlądowych, ruch w portach nadmorskich), handlu (rodzaj ilość przedsiębiorstw handlowych, kapitał. roczny obrót towarów. zysk brutto, koszta handlowe. w tem wynagrodzenie pracowników. zysk netto rynek zakupu i zbytu liczba właścicieli, osób zatrudnionych, osób utrzymaniu,przeciętna stopa zarobkowa) kredytu rodzaj i liczba banków i kas. kapitał, stopa procentowa od wkładów i pożyczek papiery wartościowe roczna suma wkładów i pożyczek rocznych gotówki. zysk brutto koszta handlowe w tem wynagrodzenie pracowników zysk netto źródło wkładów i cele pożyczek liczba właścicieli osób zatrudnionych osób na utrzymaniu przeciętna stopa zarobkowa pracowników bankowości). Przy tych zajęciach negatywna ocena jednostronnego. fizjokratycznego systemu ekonomji polegającego jedynie na zwiększeniu i udoskonaleniu produkcji Klasa VI. Na podstawie odbitej w gazecie szkolnej statystyki powiatowej przemysłu wydobywczego sporządzonej przez dzieci V kl, ze szkół poszczególnych powiatów w województwię opracowanie za pomocą map wykresów zestawień i t. p. drukowanych w gazecie szkolnej, wojewódzkiej statystyki przemysłu wydobywczego.

b] Na podstawie odbitej w gazecie szkolnej, statystyki powiatowej przemysłu handlowego, sporządzonej przez dzieci V kl. ze szkół poszczególnych powiatów w województwie, opracowanie za pomocą map, wykresó, zestawień i t. p, drukowanych w gazecie szkolnej, wojewódzkiej statystyki przemysłu handlowego.

c] Na terenie województwa gromadzenie i utrwalanie za pomocą map, wykresów, zestawień i t. p., odbijanych w gazecie szkolnej, danych statystycznych odnoszących się do przemysłu przedmiotów potrzeby jak rzewiosł [rodzaje i ilość warszsatów rzemieślni-

czych. kapitał, roczna produkcja i jej wartość rynkowa zysk brutto. koszta produkcji. tem wynagrodzenie pracowników, zysk netto, źródła nabywania surowców i rynki zbytu produkcji, liczba zatrudnionych osób. liczba osób na utrzymaniu. liczba właścieli, przeciętna stopa zarobkowa). fabryk (jak rzemiosła), Przy tych zajęciach ocena dodatniego w skutkach przemysłowego systemu ekonomji, którego cechą jest nietylko wydobywanie surowców, ale także przetwarzanie ich na przedmioty użyteczne.

Klasa VII. a] Na podstawie. odbitej w gazecie szkolnej statystyki wojewódzkiej przemysłu wydobywczego, sporządzonej przez dzieci VI kl. ze szkół poszczególnych województw w państwie. opracowanie za pomocą map. wykresów. zastawień i. t. p. drukowanych w gazecie szkolnej, państwowej statystyki przemysłu wydobywczego oraz porównanie jej z takąż statystyką innych najbardziej kulturalnych państw.

Na podstawie sporządzonych przez dzieci VI kl, statystyki wojewódzkich przemysłu handlowego opracowanie za pomocą map, wykresów, zestawień i t. p. państwowej statystyki przemysłu handlowego, oraz porównanie pod tym względem z innemi państwami,

c) Na podstawie sporządzonych przez dzieci VI kl. statystyk wojewódzkich przemysłu przedmiotów potrzeby opracowanie za pomocą map, wykresów zestawień i t. p. państwowej statystyki przemysłu przedmiotów potrzeby. oraz porównanie pod tym względem Polski z innemi państwami.

d] Na terenie całego państwa gromadzenie i utrwalenie za pomocą map, wykresów, zestawień i t, p drukowanych w gazecie szkolnej. danych statystycznych, odnoszących się do przemysłu przedmiotów sztuki, jak budownictwa [rodzaje i typy budownictwa polskiego. najpospolitsze i najtrwalsze materjały budowlane. stopień ogniotrwałość budynków, najpiękniejsze pomniki budownictwa polskiego liczba osób zatrudnionych w przemyśle budowlanym, liczba osób żyjącvch z tego przemyłsłu. przeciętna stopa zarobkowa]. rzeźbiarstwo malarstwo. muzyki. literatury. teatru i t. p, Porównanie z innemi państwami. Przy tych zajęciach ocen dynamicznego systemu ekonomji, jako pełnego wykazu praw ekenomicznych, mającego tą

bezwzględną wyższość nad systemem przemysłowym, że zachowując zasadę systemu przemysłowego, pozwala mu się dynamicznie rozwijać i za pomocą odpowiednio prowadzonej statystyki umożliwia ze ścisłością matematyczną obliczyć i oddać każdemu, co mu się należy, a tem samem ustalić sprawiedliwość społeczną pod względem ekonomicznym i sprawy ekonomiczne przenieść z grząskiej dziedziny polityki w dziedzinę zwykłego rachunku.

Klasa VIII. a] Stosunki w Polsce w porównaniu z innemi państwami pod względem obszaru i zaludnienia, higieny i lecznictwa, wychowania i wykształcenia, spraw religijnych, wyznaniowych, nacjonalnych organizacji państwą, nauką i pracy społecznej. Charakter i posłannictwo Polski i innych szczególnie sąsiednich państw na podstawie historji i warunków geograficzno przyrodniczych, oraz wynikające stąd kulturalne i cywilizacyjne zadania Polski w dobie współczesnej, wreszcie stosunek młodzieży do tych badań [Wybór zawodu względnie kierunku dalszego kształcenia w porozumieniu domu rodzinnego ze szkoła na podstawie metryki biogenetycznej, oraz potrzeb społecznych i państwowych, na podstawie gazety szkolnej, redagowanej pod kierunkiem władz oszknlnych, i statystycznych. UWAGA: W gazecie szkolnej umieszczone są konkursowo także przewidziane prace dzieci szkolnych:

b] Elementarze zasady statystyki dynamicznego systemu ekonomji społecznej w praktycznem zastosowaniu.

Tygodniowo w kl. IV—VI—3 jednostki metodyczne, w kl. VII i VIII—4 jednostki metodyczne.

6 Modelarstwo i zabawkarstwo

(Umiejętność posługiwania się prawami przyrody)

Zabawy zrobionemi przez same dzieci zabawkami. Części trudniejsze bardziej skomplikowanych zabawek oraz ich rysunki i wskazówki techniczne są przygotowane przez inżynierów. Zabawki mogą być następujące:

Klasa I. wiatraczki i jaskółki z papieru, łuk z wikliny ze strzałką, latawiec pukawka sikawka obręcz kółko widełkach bąk gwizdek wikliny wiosną pajac.

Klasa II. Figurki krasnoludków w odpowiednich stroiach sprzęty domowe i narzędzia dla krasnoludków

jak miniturowe stoły krzesła łóżeczka szafki etażerki wieszadełka talerzyki łyżeczki kubki dzbanuszki wagi miarki młoteczki siekierki łopatki drabinki pługi sanie wózki modele koni krów gęsi kur do gospodarstwa krasnoludków domki mieszkalne budynki gospodarcze i warsztaty rzemieślnicze dla krasnoludków.

Klasa III. Miniaturowe modele wiatraków młynów wodnych cegielni tartaków garbarni przędzalni tkalni i t. p.

Klasa IV. Modele najnowszych środków komunikacyjnych jak samolotu samochodu okrętu hydroplanu kolei żelaznej tramwaju i t. p,

Klasa V. Modele silników, jak maszyny parowej turbiny wodnej i gazowej dynamomaszyny, elektromotoru, silników spalinowych i t. p.

Klasa VI. Modele urządzeń kulturalnych, jak telefon, telegrafu, elektrycznego oświetlenia, aparatu fotograficznego i kinematograficznego, radjo stacji nadawczej i odbiorczej i t. p.

Klasa VII. Oprawa książek i modele najnowszych pod względem technicznym urządzeń narzędzi, rolniczych, szczególnie poruszanych silnikami parowymi, elektrycznymi i spalinowymi i t. p.

Klasa VIII. Modele fabryk bardziej złożonych, jak młynów parowych i spalinowych, cementowni, papiarni, cukrowni, piekarni mechanicznych farbiarni, hut szklannych i metalowych kopalni i t. p.

Tygodniowo w kl. I III 2 jednostki metodyczne, w kl. IV — VIII 1 jednostka metodyczna.

7 Gospodarstwo szkolne.

(Umiejętnośc posługiwania się prawami przyrody)

Klasa IV — VIII. Wskazówki i kontrola miniaturowych przedsiębiorstw rolniczych, hanelowych, i przemysłowych, prowadzonych przez dzieci, oraz prowadzonych przez nie notatek ilustrujących stan tych przedsiębiorstw. W każdej z tych klas 1 jednostka metodyczna w tygodniu.

8 Harcerstwo

(Na tle wychowania fizycznego i przykładów z historji)

a) Klasa V — VIII. Harcerskie pogadanki o fak-

tach i osobach historycznych Polski (przykłady stosowania praw harcerskich). Pogadanki odbywają się zastępami. Każda klasa tworzy osobny zastęp. Pogadanka rozpoczyna się nastrojową grą zabawą lub ćwiczeniem harcerskim, a kończy się zwykle zbiórką w dwuszeregu raportem, indywidualnym o wynikach wewnętrznej pracy nad sobą z wpisaniem do książek harcerskich i hymnem państwowym przed rozwiniętym sztandarem Polski. W dnie pogodne zamiast pogadanek w klasie wycieczki w celach gromadzenia danych o kulturze i cywilizacji urozmaicone pogadankami harcerskiemi śpiewami grami zabawami jako wszechstronny sport i ćwiczenie w orjentancji szybkości decyzji zaradności i t. p.

W każdej z wymienionych klas 1 jednostka metodyczna w tygodniu.

b) We wszystkich klasach. Kąpiel, gimnastyka, gry i zabawy współzawodnicze. W każdej klasie 2 jednostki metodyczne w tygodniu.

9. Samorząd szkolny.

(Umiejętność posługiwania się energją własnego organizmu).

Sprawy samorządowe, obejmujące całokształt zajęć i życia młodzieży szkolnej. Odzwierciedleniem tych spraw jest redagowana przez dzieci i nauczycielstwo szkolna gazeta. We wszystkich klasach 1 jednostka metodyczna w tygodniu.

10. Poradnia wychowawcza.

(Dla dzieci w wieku szkolnym i przedszkolnym)

Dzięki współdziałaniu szkoły z domem rodzinnym kontrola i wskazówki co do wyżywiania i innych warunków hygjenicznych i pedagogicznych przy pomocy metryki biogenetycznej na konferencjach rodzicielskich odbywających się raz w tygodniu dla każdej kiasy dzieci szkoły powszechnej każdego rocznika dzieci w wieku przedszkolnym, przyczem konferencje o I roczniku dzieci w wieku przedszkolnym łączy się ten sam czas, miejsce i siły pedagogicznej z konferencją o dzieciach I klasy szkoły powsz: II r. — z II kl.; IIIr — z I r. — z IV kl.; V r. — z V kl.; VI r. — z VI kl.

II Zawodowe kształcenie nauczycieli.

W myśl zasady praktycznego kształcenia zawodowego kandydaci (tki) stanu nauczycielskiego po skończeniu szkoły powszechnej kształcą się pod względem pedagogicznym w takiej samej szkole powszechnej. Mianowicie w pierwszych trzech latach zajęci są jako hospitanci (H I, H II, lub H III,), czyli drugorzedni pomocnicy nauczyciela, pracując pod jego kierunkiem pierwszego roku swego wykształcenia pedagogicznego (H I) w I, II i III kl, szkoły powszechnej i w dziedzinie opieki nad wychowaniem dzieci w pierwszych trzech latach wjeku pszedszkolnego; drugiego roku (H II) w IV, V i VI kl. szkoły powsz. i w dziedzinie opieki nad wychowaniem dzieci w ich 4-tym, 5-tym i 6-tym roku życia; trzeciego roku (H III) w VII i VIII kl, szkoły powszechnej.

W następnych trzech latach swego wykształcenia pedagogicznego zajęci są kandydaci jako instruktruktorzy (I I, I II, lub i I III), czyli pierwszorzędni pomocnicy nauczyciela, pracując pierwszego roku swego instruktorstwa pedagogicznego (I I) w I, II i i II kl. szkoły powszechnej i w dziedzinie opieki nad dziećmi do 3-go roku ich życia; drugiego roku (I II) w IV, V i VI kl, szkoły powsz. i w dziedzinie opieki nad wychowaniem dzieci od 4-6 roku ich życia; trzeciego roku (I III) w w VII i VIII kl. szkoły powszechnej.

Prócz tego hospitanci i instruktorzy zdobywają przy pomocy nauczyciela teoretyczną wiedzę pedagogiczną oraz bezpośrednie wskazówki i instrukcje bieżących zajęć szkolnych. Treścią praktycznego kształcenia pedagogicznego hospitantów i instruktorów jest umiejętność inicjatywy i prowadzenia zajęć dzieci w szkole powszechnej (dydaktyka i metodyka). Treścią teoretycznego kształcenia pedagogicznego jest: dla hospitantów pierwszego roku (H I) psychologja dziecka w okresie dziecinnym (0—3 roku życia), oraz w okresie czuciowości (7—9 r. życia), dla hospitantów drugiego roku (H II) psychologja dziecka w okresie pytań [4—6 r. życia], oraz w okresie intelektu [10—12 r. życia], dla hospitantów trzeciego roku [H III] psychologja dziecka w wieku przejściowym [13—14 r. życia]; dla instruktorów pierwszego roku [I I] pedagogika dziecka

w okresie dziecinnym, oraz w okresie czuciowości, dla instruktorów drugiego roku [I II] pedagogika dziecka w okresie pytań, oraz w okresie intedektu, dla instruktorów trzeciego roku [I III] pedagogika dziecka w wieku przejściowym.

Wykształcenie ogólne pobierają hospitancji i instruktorzy w najbliższej 6-klasowej średniej szkole ogólnokształcącej osobiście bądź też sposobem korespondencyjnym.

Dalsze kształcenie kandydatow odbywa się w uniwersytecie [6 lat] z równoczesną 4-letnią pomocniczą praktyką pedagogiczną w średniej 6-letniej szkole ogólnokształcącej, jak to ma miejsce w szkole powszechnej, oraz 2 letnią specjalizacja pedagogiczną zależnie od upodobania w uniwersytecie, w szkole średniej ogólnokształcącej, lub wreszcie w szkole powszechnej, gdzie kandydat jako zastępca nauczyciela pełni jego funkcje samodzielnie. W szkole powszechnej są trzy rodzaje specjalizacji pedagogicznej, Zależnie od zdolności i upodobań wybrać sobie można dowolnie jako teren swojej specjalnej działalności pedagogicznej albo okres dziecinny i okres czuciowości, które są pod wielu względami podobne do siebie, albo okres pytań i okres intelektu z tych samych powodów, albo wiek przejściowy. Po skończonym okresie specjalizacji obowiązuje jeszcze 4-letnia praktyka w charakterze nauczciela, poczem nauczyciel staje się profesorem szkoły powszechnej, o ile odznaczy się wybitną i uznaną pracą z dziedziny swej specjalności. Funkcje więc nauczyciela w szkole powszechnej pełni profesor [P], albo nauczyciel [N], albo jego zastępca [Z], każdy o pełnem, uniwersyteckiem wykształceniu ogólnem i pedagogicznem.

Stosownie do okresów wychowawczych w szkole powszechnej odróżnić można trzy odrębne kategorje wychowania:

a] początkową obejmującą pierwsze trzy klasy [I, II i III] i opiekę nad wychowaniem dzieci w okresie dziecinnym, pzzyczem czynny jest nauczyciel specjalista [P I, N I lub Z I], hospitant [H I] i instruktor [I I];

b] średnią obejmującą następne trzy klasy [IV, V i VI], oraz opiekę nad wychowaniem dzieci w okresie pytań, przyczem czynny jest nauczyciel specja-

lista [P II, N II lub Z II], hospitant [I II] i instruktor [I II];

c] wyższą, obejmującą ostatnie dwie klasy [VII i VIII] przyczem czynny jest nauczyciel specjalista [P III] N III lub Z III] hospitant [III] i instruktor [I III]. W pełnej 8-klasowej szkole powszechnej czynnych jest wobec powyższego 3 pedagogów o pełnem, uniwersyteckiem wykształceniu ogólnem i zawodowem, 3 hospitantów, 3 instruktorów i kierownik szkoły również o pełnem wykształceniu.

Na zakończenie rozkład zajęć w szkole powszechnej, oraz podział godzin, jaki na podstawie rozkładu ułożyć można. Jak wynika z podziału godzin, nauczyciel ma p o z o s t a w i o n ą s w o b o d ę w rozdzielaniu czynności pedagogicznych. Dokonuje tego zwykle w przeddzień określonych podziałem godzin zajęć szkolnych w ten sposób, że najłatwiejsze zajęcia danego przedmiotu w którejkolwiek klasie swego resortu przydziela wraz z niezbędnemi wskazówkami i instrukcjami swemu hospitantowi, trudniejsże instruktorowi a najważniejsze obejmuje sam. Codziennie też po zajęciach z dziećmi nauczyciel omawia ze swym pomocnikami przebiegi i rezultaty wykonanej pracy pedagogicznej, oraz jej ujemne i dodatnie cechy, mając możność w czasie samych zajęć pedagogicznych sprawdzić i ocenić ich wartość pedagogiczną, oraz usunąć zauważone niedomagania.

Niniejszy program otwiera szerokie i wdzięczne pole dla twórczości ludzi nauki, sztuki zawodów produkcyjnych i t. p. by w miejsce suchych i szablonowych podręczników szkolnych można było do szkoły powszechnej wprowadzić bezpośrednie życie w jego różnorodnych przejawach dostosowanych do poziomu i zainteresowań dzieci.

Adres Redakcji i Administracji: — Sawin, pow. Chełm Lubelski.

PRENUMERATA:

rocznie	zł. 4.00
półrocznie	„ 2.00
numer pojedyńczy	„ 03

PODZIAŁ GODZIN W SZKOLE POWSZECHNEJ

Dn.	Godz.	Klasa I, Klasa II	Klasa III	Klasa IV, Klasa V	Klasa VI	Kasa VII	Klasa VIII
Poniedz.	8—9	język polski	N I. I. H I.,	matematyka	N II I II H II	matematyka	N III I III H III
	9—10	przygot. do przedst, art.	„ „ „	język polski	„ „ „	religja	„ „ „
	10—11	modelarstwo i zabawk.	„ „ „	kultura i cywilizacja	„ „ „	język polski	„ „ „
	11—12	teoret. kszt instr. i hosp	„	kąpiel, gimn, gry i zabawy	„ „ „	kultura i cywilizacja	„ „ „
	12—13			teoret. kszt. hosp. i instr.	„	teoret. kszt. hosp. i instr.	„
Wtorek	8—9	język polski	N I. I j. H I.	kultura i cywilizacja	N II I II H II	język polski	N III I III H III
	9—10	matematyka	„ „ „	przyg. do przedst artyst.	„ „ „	kultura i cywilizacja	„ „ „
	10—11	kąpiel, gimn, gry i zabawy	„ „ „	język polski	„ „ „	kąpiel gimn. gry i zabawy	„ „ „
	11—12	teoret. kszt. hosp. i instr.	„	teoret. kszt. hosp. i instr.	„	poradnia wychowawcza	„ „ „
	12—13					teoret kszt. hosp. i instr.	„
Środa	8—9	język polski	N I. II. H I.	matematyka	N II I II H II	przyg. do przedst. artyst.	N III I III H III
	9—10	modelarstwo i zabawk.	„ „ „	gospodarstwo szkolne	„ „ „	matematyka	„ „ „
	10—11	teoret. kszt. hosp. i instr.	„ „ „	pogad. i wycieczki harc.	„ „ „	język polski	„ „ „
	11—12		„	teoret kszt hosp. i instr.	„	kultura i cywilizacja	„ „ „
	12—13					teoret. kszt. hosp. i instr.	„
Czwartek	8—9	język polski	N I I I. H I.	religja	N II I II H II	język polski	N III I III H III
	9—10	matematyka	„ „ „	kultura i cywilizacja	„ „ „	kultura i cywilizacja	„ „ „
	10—11	przyg. eksp. na wyst. artyst.	„ „ „	modelarstwo i zabawk.	„ „ „	modelarstwo i zabawk.	„ „ „
	11—12	teoret kszt. hospit. i instr.	„	teoret. kszt. hosp. i instr.	„	kąpiel gimn. gry i zabawy	„ „ „
	12—13					teoret. kszt. hosp. i inst.	„
Piątek	8—9	język polski	N I I I. H I.	matematyka	N II I II H II	matematyka	N III I III H III
	9—10	kąpiel gimn., gry i zab.	„ „ „	przyg. eksp. na wyst. artyst.	„ „ „	język polski	„ „ „
	10—11	poradnia wychowawcza	„ „ „	kąpiel, gimn. gry i zabawy	„ „ „	gospodarstwo szkolne	„ „ „
	11—12	teoret kszt. hosp. i inst	„	poradnia wychowawcza.	„ „ „	pogad. i wycieczki harc.	„ „ „
	12—13			teoret. kszt. hosp. i instr.	„	teoret. kszt. hosp. i instr.	„
Sobota	8—9	matematyka	N I. I I. H I.	kultura i cywilizacją	N II I II H II	przyg. eksp. na wystawy	N III I III H III
	9—10	samorząd szkolny.	„ „ „	samorząd szkolny	„ „ „	samorząd szkolny	„ „ „
	10—11	religja	„ „ „	język polski	„ „ „	matematyka	„ „ „
	11—12	teoret kszt. hosp. instr.	„	teoret. kszt. hosp. i instr.	„	język polski	„ „ „
	12—13					teoret. kszt. hosp. i instr.	„ „ „

Rozkład zajęć w szkole powszechnej.

Przedmiot	Liczba godzin tygodniowo w poszczególnych klasach							
	I. kl.	II. kl.	III. kl.	IV. kl.	V. kl.	VI. kl.	VII. kl.	VIII. kl.
Religja	1	1	1	1	1	1	1	1
Sztuki piękne: a) przygotowania do przedstawień artystycznych	1	1	1	1	1	1	1	1
b) przygogotowanie eksponatów na wystawy artyst.	1	1	1	1	1	1	1	1
Język polski	5	5	5	3	3	3	6	6
Matematyka	3	3	3	3	3	3	4	4
Kultura i cywilicacja	—	—	—	3	3	3	4	4
Modelarstwo i zabawkorstwo	2	2	2	1	1	1	1	1
Gospodarstwo szkolne	—	—	—	1	1	1	1	1
Harcerstwo: a pogadanki i wycieczki	—	—	—	1	1	1	1	1
b) kąpiel, gimnastyka, gry i zabawy	2	2	2	2	2	2	2	2
Samorząd szkolny	1	1	1	1	1	1	1	1
Nadto								
Poradnia wychowawcza dla rodz. i op.	1	1	1	1	1	1	1	1
Teoretyczne kształcenie hospitantów i instrukterów	2	2	2	2	2	2	3	3